

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 24 januari 1939 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar under rubriken Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor beträffande vissa gemensamma anslagsberäkningar.

(4:e avd.)

I statsverkspropositionen för budgetåret 1939/40 under rubriken Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, har under punkt 3 redogjorts för vissa för flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar (jämför statsrådsprotokollet över finansärenden den 4 januari 1939, bilaga till statsverkspropositionen sid. 12—18).

I fråga om *ersättning till statens allmänna fastighetsfond* har erinrats, att fonden numera är uppdelad i sju delfonder, nämligen fångvårdsstyrelsens, utrikesdepartementets, medicinalstyrelsens, byggnadsstyrelsens, Uppsala universitets, Lunds universitets och Karolinska sjukhusets delfond, och att å inkomstsidan av fondens stat beräknas, förutom hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden samt diverse inkomster, en post för varje delfond, benämnd ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler. Denna ersättning utgår av särskilda å driftbudgeten anvisade förslagsanslag, ett för envar av andra—tionde samt trettonde huvudtitlarna.

Beträffande redovisningen i budgeten av ersättningsanslagen har departementschefen föreslagit, att *dels* för envar av huvudtitlarna II—X och XIII uppföres ett anslag för ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av fastighetsfonden, *dels ock* under andra, tredje, femte och åttonde huvudtitlarna därjämte uppföras särskilda anslag för ersättning till andra till huvudtitelns förvaltningsområde hörande delfonder.

Vidare har departementschefen meddelat, att under de olika huvudtitlarna för budgetåret 1939/40 i enlighet med ifrågavarande förslag beräknats särskilda ersättningsanslag till de olika delfonderna, men att frågan om avlåtande av proposition till riksdagen med förslag till inkomst- och utgiftsstat för fastighetsfonden för nämnda budgetår framdeles komme att avlämnas.

I fråga om *ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* har framhållits, att skattemedelsfinansiering av egendomsförvärv i sådana fall där markområdet vore avsett att -- samtidigt som det disponerades för vissa

speciella ändamål, såsom undervisning eller militära övningar — för framtiden i viss utsträckning vara föremål för jordbruksdrift, innebure en dold förmögenhetsbildning för vilken bärande skäl knappast förelåge. En närliggande lösning, ägnad att medföra en tillfredsställande utformning även av egendomsförvaltningen, har synts departementschefen vara att sådana investeringar upptoges till redovisning under statens domäners fond oavsett för vilken myndighets räkning fastigheten avses skola disponeras. Vid upplåtande från domänstyrelsens sida av på detta sätt förvärvad mark till annan myndighet för ändamål inom dennas verksamhetsområde skulle ersättningsbelopp utgå under vederbörande huvudtitel.

I ett enstaka fall — nämligen vid anvisande av anslag till förvärv av Broby gård för dövstumundervisningens räkning vid fjolårets riksdag — har den angivna utvägen redan anlåtats. Departementschefen har ansett, att i detta riksdagens beslut finge inläggas ett godkännande av den sålunda ifrågasatta principen. Med stöd härav har å kapitalbudgeten upptagits investeringsanslag under domänfonden i vissa analoga fall, nämligen till inköp av viss del av egendomen Nyckelby i Stockholms län och till inköp av egendomen Mosslunda i Kristianstads län. För statens övertagande av egendomen Hall i Stockholms län och Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka har vidare i riksstatsförslaget upptagits investeringsanslag till statens allmänna fastighetsfond, därvid emellertid förutsatts, att i de förvärvade objekten ingående jordegendomar skola, vid sidan av budgeten, omföras från fastighetsfonden till domänverkets fond. De sålunda föreslagna medelsanvisningarna borde föranleda, att under respektive huvudtitlar å driftbudgeten uppföras särskilda anslag för ersättning till nämnda fond för upplåten mark.

Departementschefen har uttalat, att, om den föreslagna investeringsformen vinner riksdagens bifall, den nya redovisningsprincipen enligt hans mening borde erhålla en i viss utsträckning retroaktiv tillämpning. I avbidan på proposition i ämnet hava under andra, femte och nionde huvudtitlarna erforderliga anslag för ersättning till statens domäners fond för upplåten mark uppförts i riksstatsförslaget med allenast formellt beräknade belopp, förslagsvis i samtliga fall 10,000 kronor. Det anslag under åttonde huvudtiteln, som skall avse ersättningen för upplåtelse av Broby gård, har däremot ansetts böra äskas med 2,500 kronor.

Beträffande *provisorisk avlöningsförstärkning* har erinrats, att sådan icke skall utgå under nästkommande budgetår vid de verk, där civila avlöningsreglementet blir tillämpligt från och med den 1 juli 1939. Detsamma har ansetts böra gälla i fråga om de områden av försvarsväsendet, som beröras av 1936 års lönekommittés löneregleringsförslag i avseende å försvarsväsendets personal.

På grund av det anförda hava anslag till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst upptagits å riksstatsförslaget allenast under fjärde och åttonde huvudtitlarna. Det förra anslaget å 700,000 kronor är avsett för avlöningsförstärkning åt vissa delar av det fast anställda

manskapet, medan det senare å 25,000 kronor är avsett för avlöningsförstärkning åt professorer m. fl. vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet. Anslagen hava med hänsyn till det läge, vari vissa löneregeringsfrågor nu befinna sig, upptagits med allenast beräknade belopp.

Provisorisk avlöningsförstärkning under nästa budgetår har ansetts ej böra utgå till folk- och småskollärare eller till lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor eller högre folkskolor, där-est befattningshavarnas lönebelopp anpassas efter civila avlöningsreglementets bestämmelser. Då emellertid bidragsanslagen till dessa lärares löner under åttonde huvudtiteln beräknats med hänsyn till nu gällande avlöningsbestämmelser, har ett särskilt anslag å 5,500,000 kronor upptagits under samma huvudtitel till provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare vid folkskoleväsendet m. m. Även detta anslag har uppförts med allenast beräknat belopp.

I avseende å *dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.* har erinrats, att dyrtidstillägg även efter de nya avlöningsbestämmelsernas ikraftträdande fortfarande borde beredas de befattningshavare, som icke beröras av löneregeringen, däri inbegripet även dem som förklara sig icke vilja övergå på ny stat. Vidare borde dyrtidstillägg utgå å vissa arvoden ävensom å pensioner till förutvarande befattningshavare i statens tjänst m. fl. samt till änkor och barn efter sådana befattningshavare m. fl.

Under hänsynstagande härtill har beräkning verkställtts av erforderliga anslag för ändamålet. Av skäl som ovan angivits hava anslagsmedel till dyrtidstillägg beräknats även för de kommunalt anställda lärare, vilkas avlöningsbelopp förutsatts skola anpassas efter civila avlöningsreglementets bestämmelser.

Dyrtidstilläggsanslagen under de olika huvudtitlarna hava — med undantag för anslaget till dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare — i det läge, vari vissa löneregeringsfrågor befinna sig, upptagits å riksstatsförslaget med allenast beräknade belopp.

Särskilda anslag till *barntillägg* hava upptagits under de olika huvudtitlarna i anledning av 1938 års riksdags beslut att tjänstemän, som omedelbart före övergången till civila avlöningsreglementet uppbära barntillägg enligt nu gällande dyrtidstilläggsbestämmelser, övergångsvis skola bibehållas vid denna förmån. Härvid har hänsyn tagits till att beställningshavare vid försvarsväsendet, därest löneregering för dem genomföres från och med nästa budgetår, ävensom icke-ordinarie personal, som blir underkastad nya avlöningsbestämmelser, böra erhålla motsvarande förmån. Anslagen hava upptagits med allenast beräknade belopp med hänsyn till det läge, vari vissa löneregeringsfrågor nu befinna sig.

I staterna för vissa verk med specialbudgeter hava särskilda anslagsposter för barntillägg ansetts böra upptagas. Medel åt befattningshavare, som icke

beröras av löneregleringen, hava liksom hittills inräknats i dyrtidstilläggsanslagen. Så har även på ovan angivna skäl förfarits med medel för barn-tillägg åt de kommunalt anställda lärare, vilkas lönebelopp ansetts böra anpassas efter det civila avlöningsreglementets bestämmelser.

Till *ersättningar åt verksläkare* hava särskilda medel ansetts böra anvisas. I avvaktan på närmare utredning i ämnet har under sjunde huvudtiteln beräknats ett anslag å 500,000 kronor för ändamålet.

*Utskottets
yttrande.*

Departementschefen har, såsom ovan anförts, under punkten 3. För flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar berört spörsmål, som sammanhånga med beräkningen av ersättning till statens allmänna fastighetsfond, ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, provisorisk avlöningsförstärkning, dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m., barn-tillägg och ersättning åt verksläkare. Samtliga ovannämnda spörsmål sammanhånga med tidigare av riksdagen fattade beslut eller äro en direkt följd därav. Sålunda sammanhånga de fyra sist omnämnda spörsmålen direkt med den lönereglering för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen, som beslöts vid 1938 års riksdag.

Utän att vilja närmare ingå på de av departementschefen beräknade ersättningsbeloppen, vilka sedermera i annat sammanhang torde bliva föremål för en närmare prövning vid behandlingen av de särskilda huvudtitlarna, har utskottet velat förordna, att riksdagen redan nu i princip ansluter sig till de allmänna synpunkter, som varit vägledande för departementschefen, då det gällt tillämpningen av tidigare fattade riksdagsbeslut i de ärenden, som här ovan närmare angivits.

I anslutning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela sin principiella anslutning till de synpunkter, som varit vägledande vid uppgörandet av de i statsverkspropositionen framlagda för flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningarna.

Stockholm den 24 januari 1939.

Å statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: Se under utl. nr 11.